

Zvonko Taneski

Katedra slovanských filológií Filozofickej fakulty
Univerzity Komenského v Bratislave
zvonko.taneski@uniba.sk

Zvonko Taneski

Department of Slavic Studies, Faculty of Arts,
Comenius University in Bratislava
zvonko.taneski@uniba.sk

JUŽNOSLOVANSKÍ SPISOVATELIA NA STRÁNKACH SLOVENSKÉHO ČASOPISU *FRAGMENT* (1987–2017)¹

SOUTH-SLAVIC AUTHORS ON THE PAGES OF SLOVAK JOURNAL *FRAGMENT* (1987–2017)

Príspevok zachytáva celkovú prítomnosť južnoslovanských spisovateľov v slovenskom literárnom mesačníku *Fragment K / Fragment* od obdobia jeho vzniku až po jeho zánik. Ponúknutý archívny výskum podáva objektívne svedectvo o pomerne veľkom zaujme slovenských prekladateľov pre tvorbu práve takých vybraných južnoslovanských spisovateľov, ktorých literárna tvorba výrazne súvisí s tzv. „poetikou dislokácie“.

Kľúčové slová: južnoslovanskí spisovatelia, *Fragment*, slovenský preklad, dislokácia.

The paper captures the overall presence of South-Slavic writers in the Slovak literary review *Fragment K / Fragment* from the period of its creation to its demise. The offered archival research provides an objective testimony to the relatively great interest of Slovak translators in the work of such selected South-Slavic writers, whose literary work is significantly related to the so-called „poetics of dislocation“.

Key words: South-Slavic writers, *Fragment*, Slovak translation, dislocation.

Literárny časopis *Fragment* (Revue pre literatúru, výtvarné umenie, históriu a kritiku) bol založený v Bratislave v roku 1987. Do novembra 1989 vychádzal ako samizdat — spolu desať čísel. Najprv vychádzal pod názvom *Fragment K* a na *Fragment* bol premenovaný v roku 1992. Od marca roku 1990 vychádzal časopis oficiálne, od roku 1992 teda pod uvedeným názvom *Fragment*, ktorý sa udomácnil vo vedomí kultúrneho života na Slovensku podnes.

---

¹ Štúdia vznikla v rámci grantu VEGA V-19-017-00 *POETIKA DISLOKÁCIE. Obraz imigranta v južnoslovanských literatúrach po roku 1989*.

Súčasťou časopisu bola aj Knižná edícia. *Fragment K* sa stal zároveň súčasťou projektu East-East, ktorého ideou bolo vybudovanie komunikačnej zóny v strednej Európe. Garantom tohto projektu bola *The Fondation Européenne pour une Entraide Intellectuelle*. Na projekte East-East sa podieľalo viac ako desať stredoeurópskych časopisov. Prvotným výstupom ich snaženia mal byť štvrťročník vydávaný v niekoľkých jazykových mutáciách, ktorý bude propagovať a afirmovať nesporné a overené umelecké hodnoty týkajúce sa vo svojej podstate problematiky demokracie, slobody a ľudských práv.

V júni 2013 bola na prestížny zoznam organizácie *UNESCO Pamäť sveta* zapísaná *Zbierka českých a slovenských samizdatových periodík z rokov 1948–1989* (medzi nimi aj časopis *Fragment*), čím bola uznaná za súčasť dokumentárneho dedičstva ľudstva. Zbierku českých a slovenských samizdatových periodík, ktorá je deponovaná v knižnici Libri prohibiti (o ktorú sa už roky zodpovedne a profesionálne stará český knihovník Jiří Gruntorád²), zostavila Spoločnosť Libri Prohibiti, o. s., s podporou Ministerstva kultúry Českej republiky. Zbierka patrí k najrozsiahlejším a najkomplexnejším na svete a má zásadný význam pre štúdium samizdatovej a exilovej literárnej histórie 20. storočia.³ Z tohto hľadiska je samotný profil a smerovanie časopisu *Fragment* v mnohých základných bodoch blízky poetike dislokácie a problematike migrácie (dokonca aj v propagovaní mnohých takých južnoslovanských autorov, ktorých knižné práce boli neskôr preložené do slovenčiny práve v rovnomennej edícii vydavateľstva *Fragment*), predstavujúcim užší predmet nášho výskumu.

Mesačník *Fragment K* od svojho založenia dôsledne vytváral svoju publikačnú platformu rovnako pre prispievateľov slovenských, ako aj českých. Od prvých ročníkov až do svojho zániku však časopis udeľoval dôstojné a veľmi reprezentatívne miesto aj autorom z priestorov bývalej Juhoslávie (predovšetkým slovinským, chorvátskym, srbským, bosnianskym a čiernohorským, teda z areálu južnoslovanských literatúr nevenoval pozornosť iba macedónskej a bulharskej literatúre) až do takej miery, že sa niektorí z nich stali jeho tzv. kmeňovými autormi. Taktiež pomerne rýchlo rezonoval recenziami na aktuálnu literárnu periodickú tlač vychádzajúcu v týchto krajinách. Hoci južnoslovanskí autori boli v uvedenom období rokov 1987 až 2017 z času na čas roz-

² Jiří Gruntorád (*21. septembra 1952, Praha) je český robotník, knihovník a vydavateľ samizdatovej literatúry. Ide o signatára Charty 77 a neskoršieho zakladateľa a riaditeľa knižnice samizdatovej a exilovej literatúry Libri prohibiti, ktorý je aj autorom a spoluautorom niekoľkých publikácií o exilovej literatúre. O ňom a tiež o samotnom archíve Libri prohibiti (Senovážné námestí 2, Praha) podrobnejšie písala Mária Bátorová. Porov. napr. jej odbornú štúdiu: Bátorová Maria. «Česká a slovenská rezistencia proti konsolidačnému procesu (aj podľa archívu Libri prohibiti)». Pospíšil Ivo, Paučová Lenka. *Český a slovenský kulturní a politický prostor (vzájemnost — nevzájemnost, vstřícnost — rezistence, ústup — expanze)*. Brno: Česká asociace slavistů ve spolupráci s Ústavem slavistiky FF MU, Slavistickou společností Franka Wollmana a Středoevropským centrem slovanských studií 2017: 11–19.

³ Podľa informácií z webovej stránky časopisu: <http://www.frg.sk/historia.htm> [cit. 24. 11. 2019].

ličnou frekvenciou publikovaní aj na stránkach iných literárnych časopisov na Slovensku (napríklad *Revue svetovej literatúry*, *Romboid*, *Slovenské pohľady*, *Literárny týždenník* a i.), práve časopis *Fragment* sa vyčleňuje z tohto spektra ako literárne periodikum publikujúce autorov zo slovanského juhu pravidelne a pomerne systematicky. Hlavnú zásluhu na tomto počíne má v prvom rade prekladateľ (preložil výraznú väčšinu uverejnených textov) a člen redakcie časopisu, významný slovenský básnik Karol Chmel (1953). Naším terajším cieľom je odprezentovať širšiemu čitateľskému publiku podrobný prehľad všetkých publikovaných textov južnoslovanských autorov v tomto časopise v celom časovom rozpätí jeho existencie a z predstavených výsledkov vyvodit' isté závery spojené s jeho smerovaním a svetonázorovým profilom. Časopis úspešne viedol niekoľkočlennou redakciu poverený Oleg Pastier (1952–2018). ISSN číslo časopisu je 1336–4316. Po predčasnej smrti O. Pastiera časopis zanikol, ale jeho význam a hodnota sú v slovenskom kultúrnom prostredí nepochybne stále živé, o čom svedčia aj niektoré mediálne rezonancie, ktoré naposledy odznali napr. pri pripomenutí 30. výročia Nežnej revolúcie.⁴

Prvým južnoslovanským autorom publikovaným na stránkach časopisu *Fragment K* bol slovinský básnik Tomaž Šalamun, a to v čísle 7 z roku 1990. Jeho básnickú tvorbu vo svojom krátkom úvode vysvetľuje čitateľom prekladateľ Karol Chmel (s. 35–36), po čom na s. 36–42 nasleduje preložený básnický cyklus s názvom *Poker v chaose sveta* od uvedeného slovinského básnika (tento cyklus obsahuje básne z prvej tvorivej fázy autora: *Poézia*, *Jonáš*, *Bájkys oranžádou*, *Tisíc rokov samoty*). V tom istom čísle je na s. 155 takisto zaradená stručná recenzia K. Chmela na chorvátsky literárny časopis *Quorum* (č. 1, 1990).

Druhým publikovaným južnoslovanským spisovateľom v časopise *Fragment K* je zhodou okolností opäť Slovinec. Ide o významného básnika Edvarda Kocbeka, ktorému K. Chmel preložil viaceré básne a publikoval ich pod spoločným názvom *Zrodení pre zázraky* v čísle 1 z roku 1991 (s. 18–25). V tom istom čísle je na s. 135–136 uverejnená aj recenzia Any Marice Paničovej na chorvátsku knihu *Sex, stranicky nepriateľ č. 1* (v chorvátskom origináli: *Sex, partijski neprijatelj N. 1*. Zagreb: Mladinska knjiga 1990). V rovnakom roku už zaznamenávame zvýšený výskyt južnoslovanských autorov na stránkach časopisu. V čísle 3 je publikovaná esej srbského autora Jovana Hristića *Osud jazyka* (s. 152–155) v preklade Karola Chmela. Ďalej v čísle 6 sú uverej-

⁴ Porov. napr. článok „Na margo slobody“ od Dalfára: „Jeden z paradoxov nepriaznivých okolností je kvalita vecí, ktoré vyrastú aj napriek tomu. Osobná sloboda sa lepšie poznáva a formuje v neslobode, alebo prinajmenšom za zhoršených okolností. U nás vznikli všetkému napriek skvelé projekty, ktoré stáli spravidla na jednotlivcoch, ale mali veľkú silu: napríklad časopisy *Fragment*, *Domino* Fórum a Fórum Občianskej spoločnosti, vydavateľstvá Kalligram alebo LCA Kolomana Kertésza Bagalu. Sloboda, chuť a schopnosť robiť veci najlepšie, ako sme schopní, funguje na vrchole kopcov, kde je chladnejší a redší vzduch a nevyhnutná samota: nie každý túži a nie každý dokáže vyšliapať hore“. *Fraktál (Literatúra horizontálne a vertikálne)*. 2/4 (2019): 6.

nené básne Radivoja Stanivuka *Aj ja som; Hovorí diabol z vitridu, pán brány hmoty; Deň môjho dýchania* (s. 116–118), ako aj próza Milorada Pavića *Axeanosilas* (s. 119–127); oboch autorov zo srbčiny preložil K. Chmel. V čísle 8 z toho istého roku nachádzame po prvý raz preložené texty srbského autora židovského pôvodu žijúceho v exile Danila Kiša, ktorý sa neskôr stane jedným zo spomínaných „kmeňových“ autorov časopisu. Ide o text *Červené známky s podobizňou Lenina* (s. 106–114) v preklade K. Chmela a po ňom nasleduje úvaha Dušana Šimka⁵ s názvom *Panónsky inventár — Danilo Kiš v Paríži* (s. 115–116). Pokiaľ ide o prítomnosť južnoslovanských autorov na stránkach časopisu *Fragment K*, ročník 1991 uzatvára slovinský prozaik Andrej Blatnik s poviedkou *Kjótó* (s. 59–68) znova v preklade Karola Chmela.

V čísle 2 roku 1992 sa na s. 99–101 po prvý raz predstavuje súčasný srbský autor židovského pôvodu, žijúci v Kanade, David Albahari⁶ s prozaickým textom *Dotkni sa mi kolena (Poviedka na február)* v preklade K. Chmela. V čísle 4 roku 1992 nachádzame na s. 123–127 filozofickú esej chorvátskeho spisovateľa Vlada Gotovca *Viditeľná a neviditeľná Stredná Európa* znova v preklade K. Chmela. V čísle 6 je potom na s. 43–110 publikovaný ďalší preklad Karola Chmela, tentokrát je to dlhšia próza chorvátskeho autora Veljka Barbieriho *Epitaf cisárskeho gurmána*. V tom istom čísle je na s. 160–161

⁵ Dušan Šimko (*27. apríla 1945, Košice), slovenský geológ a spisovateľ, ktorý po auguste 1968 emigroval do Švajčiarska. Písať začal až vo švajčiarskom exile po nemecky. V roku 1970 napísal svoju prvú recenziu pre týždenník *Die Weltwoche* o tvorbe ruského exilového spisovateľa V. Maximova. Neskôr do tohto prestížneho časopisu písal fejtóny a literárne reportáže z Číny, Juhoslávie, Maďarska a Japonska. Slovenské texty písal do emigrantských časopisov: parížskeho *Svědectví*, frankfurtského *Obrysy*, švajčiarskeho *Zpravodaja*. Dlhodobu spolupracoval s literárnou redakciou švajčiarskeho rádia DRS 2. Jeho vlastného svedectvo hovorí: „doma sme mali bohatú knižnicu a najmä matka nás aj s bratom viedla k pravidelnému čítaniu. Keďže matka bola Srbka, mojím najvlastnejším materinským jazykom bola srbčina. V období stalinistiady sme sa však po srbsky rozprávali výlučne v rodinnom kruhu. Takže jazykovú dvojkolajnosť som vnímal ako celkom prirodzený jav“ (porov. viac: http://old.litcentrum.sk/slovenski-spisovatelia/dusan-simko#curriculum_vitae [cit. 26. 11. 2019]). Dušan Šimko patrí teda k prozaikom, ktorí na našu, najmä nedávnu, realitu nazierajú zvonka, z prostredia emigrácie, v ktorom sa už naplno etablovali, no kontakt so Slovenskom nestratili, ani záujem o naše dejiny či osudy ľudí, prežívajúcich predovšetkým neľahké časy totality. Šimko ako jeden z mála Slovákov poznal osobne Danila Kiša a v istom období s ním aj spolupracoval. V roku 2017 poslal do literárneho archívu Slovenskej národnej knižnice v Martine veľkú časť svojho osobného literárneho archívu, ktorý obsahuje jeho publicistiku v nemeckých, švajčiarskych a rakúskych tlačných médiách a v švajčiarskom štátnom rádiu DRS II. V tomto korpuse sú taktiež uložené rukopisy jeho slovenských beletristických diel, texty v exilových publikáciách ako *Svědectví*, *Obrysy*, *Zpravodaj* atď., ako aj príspevky (po r. 1990) do slovenských (*Kultúry život*, *Romboid*, *Profil výtvarného umenia* atď.) a českých tlačných médií a do slovenského rozhlasu (štúdio Košice). Navyše aj texty odvysielané v slovenskom jazyku v Radio Free Europe v Mníchove a Deutschlandfunk v Kolíne nad Rýnom sú ešte uložené v spomenutom korpuse. Jeho dokumentárne filmy *VI. prápor* a *Portrét Jiřího Koláře* sú nachádzajú aj v archíve ČT 2. Jeho webová stránka v nemčine je: www.dusansimko.ch. Z uvedených zdrojov možno v budúcnosti pre potreby novej literárnej histórie podrobnejšie a konkrétnejšie pozisťovať a uceleňšie spracovať napr. aj jeho profesionálny vzťah k tvorivej osobnosti Danila Kiša.

⁶ Podobne ako Danilo Kiš sa aj David Albahari postupne stáva tzv. kmeňovým autorom časopisu, ktorého tvorba bola neskôr vydaná aj v knižnej podobe v spomínanej edícii vydavateľstva F. R. & G., spol. s r. o., Bratislava.

napokon zaradená aj recenzia K. Chmela na srbský literárny časopis *Književna reč* (č. 393–394, apríl 1992). V čísle 7 na s. 97–101 zase nachádzame spisovateľa Davida Albahariho s poviedkou *Tieň (Poviedka na september)* a nakoniec v čísle 9 opäť v preklade Karola Chmela si môžeme prečítať úryvok z románu *Chlieb a strach* srbského autora Milisava Savića, vtedajšieho šéfredaktora časopisu *Književna reč*. Uvedený preklad a komentáre K. Chmela k tvorbe M. Savića sú uverejnené na s. 77–90.

Aj ročník 1993 prináša po prvý raz v slovenskom kultúrnom kontexte niektoré známe spisovateľské mená z južnoslovanského areálu. V čísle 1 je na s. 106 uverejnená recenzia K. Chmela na slovinský časopis, vychádzajúci štyri razy do roka, *Eseji* (3/1992). V tom istom čísle je publikovaná v preklade Karola Chmela krátka esej Bora Čosića *Nietzscheho predmet* (s. 143–144). Ďalej číslo 3 prináša znova v preklade K. Chmela básne srbského autora Jovana Zivlaka (s. 70–71) a taktiež básne srbskej autorky Maje Herman Sekuličovej (s. 76–80). Číslo sa uzatvára esejou Bora Čosića *Aristoteles v samoobsluhu* (s. 143–144). V čísle 5 nachádzame po prvýkrát básne slovinského spisovateľa a esejistu Aleša Debeljaka pod názvom *Rezonancie*, ktoré pripravil a preložil K. Chmel (s. 70–74).

V roku 1994 stretávame ešte vyšší počet južnoslovanských autorov na stránkach časopisu. V čísle 1 na s. 117–118 sú to recenzie K. Chmela na časopisy *Letopis Matice Srpske* (č. 7–8, 1993) a *Sveske* (č. 17, sept. 1993). V tomto čísle je publikovaná aj esej Davida Albahariho *Pomalý začiatok* (s. 120–121). V čísle 2 sú na s. 115–116 publikované recenzie K. Chmela na časopisy *MZIN — Revija za kulturo* (č. 2–3, 1994) a *Književna reč* (č. 434, marec 1994). Na konci nachádzame tiež esej Davida Albahariho *Krasa vety* (s. 118–119) v preklade Karola Chmela. V čísle 3 je na s. 126 uverejnená recenzia K. Chmela na chorvátsky časopis *Vijenac* (č. 4, 1994) a na s. 128–129 krátka esej Davida Albahariho s názvom *Voda* opäť v preklade K. Chmela. V čísle 4 publikuje Karol Chmel novú recenziu na spomínaný časopis *Vijenac* (č. 16, 1994) na s. 108, ako aj svoje nové preklady esejí srbských autorov Svetislava Basaru *Enigma postmodernizmu: čo potom* (s. 111–112) a Davida Albahariho *Koniec detstva* (s. 113–114). Ročník sa uzatvára číslom 5–6, v ktorom v preklade K. Chmela nachádzame preložený básnický blok *Zo súčasnej slovinskej poézie* (Aleš Debeljak: s. 59–64, Alojz Ihan: s. 64–67, Jure Potokar: s. 67–69). Ďalej si tu môžeme s. 157–161 prečítať básne Josipa Ostiho v preklade K. Chmela pod spoločným názvom *Narcis* a na s. 174–176 v rubrike *Časopisecký monitor* recenzie K. Chmela na srbský časopis *Književna reč* (č. 444–446, 1994) a na slovinský časopis *Literatura* (č. 36–37, 1994). Číslo sa uzatvára rubrikou *Pelerina*, v ktorej je publikovaná esej *Príbeh* od Davida Albahariho v preklade K. Chmela (s. 178).

Rok 1995 je na prezentáciu južnoslovanských autorov na stránkach časopisu *Fragment* veľmi bohatý. V prvom čísle je publikovaný celý malý korpus textov venovaný Danilovi Kišovi. Rubriku *Poste Restante* otvára poviedka

D. Kiša s názvom *Posledné útočisko zdravého rozumu* (s. 57–58), po ktorej nasleduje text Želidraga Nikčevića *Kto videl súčasnosť, videl všetko* (s. 59–62) v preklade Karola Chmela. Po tomto texte tu nachádzame báseň *Nad Londýnom nebude visieť dážď* od Danila Kiša (s. 63–64), za ktorou je text Claudia Magrisa *Kiš zo Subotice* (s. 65–66) v preklade Lecha L. Marka. Nasleduje znova prozaický text Danila Kiša tentoraz s názvom *Banálnosť je nezničiteľná ako fľaša z umelej hmoty* (s. 67–68), za ktorým nájdeme dve literárnokritické úvahy, a to od Györgyho Petriho *Danilo a kríza poviedky* (s. 69–70) a od samotného Danila Kiša *Povinnosť spisovateľov malých národov* (s. 69–70), obidva v preklade Evy Piovarcsyovej. Uvedený blok o Kišovi uzatvárajú texty Ivana Ivanjiho *O bujnení legendy (Spomienky na Danila Kiša)* na s. 73–77 (preložil -ab-) a báseň *Jeseň* od Danila Kiša (s. 78) v preklade K. Chmela. Celé číslo však uzatvárajú krátke poviedky *Šeherezády 2001: Sezóna v pekle* od Zorana Filipovića a *Bosnianský býk* od Irfana Horozovića (s. 140–141). Meno ich prekladateľa nie je uvedené. Číslo 2 z roku 1995 otvára esej chorvátskeho spisovateľa Antuna Šoljana *Mont Blanc* v preklade Karla Chmela (s. 3–6) a za ňou nasledujú na s. 261–289 texty Bogdana Bogdanovića pod spoločným názvom *Mesto Kenotaf (Či sme tušili kataklizmu: Za mesto alebo proti mestu, Esaj bez slov, Rituálne zabíjanie miest, Znepriatelené spomienky, Mesto na mieru človeka, Obrana mesta)*. Na konci v rubrike *His Master's Voice* nachádzame rozhovor Pavla Domoniho s Obradom Savićom pod názvom *Postmoderna-agónia reálneho* (s. 349–354). Rozhovor preložila Anna Lazarevićová a bol prevzatý z novosadského časopisu *Nový život* (č. 7–9, 1994). Ďalej sa v čísle 3 vyskytujú poviedky slovinského prozaika Draga Jančara (*Athiopika, repriza; Smrt pri Panne Márii Snežnej*) na s. 131–145, potom dlhšia esej Aleša Debeljaka *Súmrak idolov* (s. 155–174) a súbor poviedok srbského autora Davida Albahariho pod spoločným názvom *Nemá pieseň (Strossmayer)*, v ktorom sú uverejnené poviedky *Oko, Nemá pieseň a Lolita-Lolita* (s. 205–221). Všetky preklady v tomto čísle sú dielom prekladateľa Karola Chmela. V čísle 4 v rubrike *Poste Restante* je publikovaný blok textov pod názvom *Placebo (Súčasná chorvátska literatúra)* opäť v preklade K. Chmela. V uvedenom bloku sú zastupení títo autori a texty: Stanislav Habjan: *Predstavte si mamku Habjanovú, Milenky* (s. 117–118); Boris Gregorić: *Hotel „Zvädnutá ruža“, Filmy Waltera Hilla, Bloch tu už nebýva, Tvrdý slovanský akcent, Gramatika westernu, Mysteriózna poviedka, Hlboké hrdlo, Dead Kennedys, Snob, Ramboguči a Deflorama* (s. 119–122); Slavko Mihalić: *Nočná báseň, Zamatová žena, Nebo plné člnov, Nočný vietor, Dážď, Dávny znak nášho rodu* (s. 123–128); Sanja Pilić: *U redaktora pred alebo po* (s. 129–130); Edi Jurković: *Aj ja som videl Tita Maršála, Daniil Charms na generálnej skúške, Táto kniha je ozajstný bestseller* (s. 131–132); Zvonko Maković: *Obrázková knižka-básne* (s. 133–141); Mate Bašić: *Sound, ktorý mal rád T. W.* (s. 142–144); Miroslav Mićanović: *Dni-poviedka* (s. 145–147); Branko Maleš: *Básne* (s. 148–154); Krešimir Mićanović: *J. L. B. — poviedka* (s. 155); Dragan Ogurlić: *Niekoľko rád pre náhodného*

cestovateľa, Bukowski prichádza, Ak si dáš opraviť zuby, dobre sa vydáš — poviedky (s. 156–157); Branko Čegec: *Básne* (s. 158–163). Všetky spomenuté texty do slovenčiny preložil Karol Chmel. Číslo uzávara poviedka srbského autora Jovica Ačina (s. 226–228) v preklade do slovenčiny od vojvodinského prekladateľa Zoroslava Speváka-Jesenského. V poslednom čísle z tohto roku (č. 5–6, 1995) sú publikované prózy Svetislava Basaru (*Dhamapada, Interný prípis, Spoved', List do Istanbulu*) na s. 33–49 a básne pod názvom *Do kľbka* od Nebojšu Vasovića (s. 52–64). Obidvoch spisovateľov znova do slovenčiny preložil Karol Chmel.

V roku 1996 sa v časopise *Fragment* tiež stretávame s textami napísanými od južnoslovanských autorov alebo aspoň tematicky spojenými so slovan-ským literárnym juhom. Číslo 1–2 otvára esej Svetislava Basaru *Manipulovanie hviezdami* (s. 3–5) v preklade K. Chmela a po nej nasleduje text Lászlóa Végela *What is Yugoslavia* (s. 39–50, preložil Alexej Zivák) a prózy Danila Kiša pod názvom *Skladisko: A a B, Juraj Golec* (s. 51–75) v preklade Karola Chmela. V tom istom čísle v rubrike *Poste Restante* je publikovaný celý blok mladej slovinskej prózy pod názvom *Škvrny na stene (Mladá slovinská próza)*, v ktorom sú zastúpení autori a ich diela: Igor Bratož: *Čiernovláška a noc* (s. 108–109); Andrej Blatnik: *Tao lásky* (s. 110–117); Mart Lenardič: *Chinaski* (s. 118–119); Igor Zabel: *Hmla, Prihoda, Vznášanie* (s. 120). Všetky uvedené texty preložil K. Chmel. Napokon v rubrike *His Master's Voice* je uverejnený text Svetislava Basaru *Amerika* (s. 167–168) v preklade Karola Chmela a na zá-ver tiež recenzie K. Chmela na časopisy *Reč (časopis za književnost i kulturu)*, br. 20, apríl 1996) na s. 174, *Letopis Matice Srpske* (apríl 1996) na s. 174–175 a *Sveske* (dvojmesačník z mesta Pančevo v Srbsku) na s. 175. V čísle 3–4 z roku 1996 nachádzame dlhší úryvok z románu *Snežný človek* od Davida Albahariho (s. 37–88) v preklade K. Chmela a niekoľko recenzií. Autorkou prvej recenzie je Stanislava Chrobáková Repar, ktorá recenzuje dielo D. Albahariho *Cink a iné prózy* na s. 164 (prevzaté z denníka SME, 1.11.1993). Druhú recenz-iu, nachádzajúcu sa na s. 168, napísal Branislav Chovan, a to na dielo *Iluzionistov hrob a levitajúca žena* bosnianskeho autora Irfana Horozovića (Prevzaté z denníka SME, 20. 3. 1995), a poslednú recenziu, uverejnenú na s. 170, zas napísal Tomáš Čelovský na dielo *Encyklopédia mŕtvych* od Danila Kiša (prevzaté z denníka SME, 6. 10. 1995).

Rok 1997 predstavuje ročník, v ktorom v dvoch dvojčísloch časopisu registrujeme taktiež slušný počet preložených južnoslovanských autorov. Číslo 1–2 sa otvára esejou *Rezervácia reality* slovinského spisovateľa Alojza Ihana v preklade Karola Chmela (s. 3–8), aby neskôr celá rubrika *Poste Restante* bola venovaná slovinskému básnikovi Tomažovi Šalamunovi. Najprv sa ním inšpiroval Tomaž Brejc: „*Tomaž Šalamun a Julian Schnabel*“: *Poker, Spôsob reči, Elita bez kapitalu, Sloboda — A virtuoso performance* (s. 55–64) a potom sú publikované viaceré básne T. Šalamuna v preklade K. Chmela. Ide o básne *Poker, Zatmenie, Hríby, Veci, Rozprávky s oranžádou, Hommage* čiapke strý-

kovi *Quidovi a Eliotovi*, *Flor Ars Hippocratica*, *Kde sa mi páči*, *Zlopestný*, *Čo je to hnus*, *Mier ľuďom na zemi*, *Milost*, *Ôsmy raz je akúsi zvláštnu potravu*, *Kino*, *Čaj*, *Prádniny*, *Maliny sú I. a II.*, *Tombola*, *Kĺzanie*, *Slovník* (s. 65–118). Na samotnom konci čísla v rubrike *His Master's Voice* je uverejnená aj krátka poviedka *Autonómia* srbského spisovateľa Svetislava Basaru (s. 216) v preklade Ondreja Štefanka. V čísle 3–4 je zase jadro skoncentrované okolo slovinskej literatúry. Najprv je publikovaná esej *Nie sme Janiho Virka* v preklade K. Chmela (s. 3–7) a rubrika *Poste Restante* je teraz venovaná Alešovi Debeljakovi. Po rozhovore s Alešom Debeljakom, ktorý bol publikovaný pod názvom *Temná skúsenosť strachu, násilia, úzkosti a bolesti* (s. 41–45) a vznikol pri príležitosti vydania jeho najnovšej básnickej zbierky *Mesto a dieťa*, nasledujú autorove básne *Básnická elégia*, *Povrchná vášeň slova*, *Krása neúspechu*, *Lovecká obeta*, *Estetika súmraku*, *Pred búrkou*, *Návrat domov* (s. 46–52) v preklade K. Chmela. V rubrike *His Master's Voice* sú publikované znova tie isté recenzie, prevzaté z minulého ročníka: recenzia Stanislavy Chrobákovskej Repar na knihu *Cink a iné prózy* Davida Albahariho (prevzaté z denníka SME, 1.11.1993) na s. 166, recenzia Branislava Chovana na knihu Irfana Horozovića *Iluzionistov hrob a levitujúca žena* (prevzaté z denníka SME, 20.3.1995) na s. 170 a napokon recenzia Tomáša Čelovského na knihu *Encyklopédia mŕtvych* D. Kiša (prevzaté z denníka SME, 6.10.1995) na s. 172.

V roku 1998 nachádzame v časopise *Fragment* južnoslovanských autorov iba v druhom dvojčíse (č. 3–4). Ide o esej *Strach dnes* od slovinského autora Daneho Zajca (s. 3–8) v preklade Karola Chmela.

Aj v nasledujúcich dvoch ročníkoch 1999 a 2000 sa vyskytujú autori zo slovanského juhu, i keď v menšom počte v porovnaní s niektorými z predchádzajúcich ročníkov. V čísle 1–2 sú uverejnené poviedky srbského autora Miletu Prodanovića (s. 17–38) v preklade Dušanky Novákovskej a v štvorčíse 3–4 (1999)/1–2 (2000) nachádzame prozaické texty srbských autorov Svetislava Basaru *Rozklad myslenia* (s. 3–10) a Radomira Konstantinovića s úryvkom z jeho románu *Descartova smrť* (s. 23–40); oba texty preložil opäť K. Chmel. V tom istom štvorčíse sú publikované aj básne Lely Zečkovíc pod spoločným názvom *Vis-à-vis*, preložené z chorvátčiny Karolom Chmelom (s. 79–95). Číslo 3–4 z roku 2000 otvára poviedka chorvátskeho autora Daniela Dragojevića *Hore a dole* (s. 3–4), následne tu nachádzame aj básne srbského spisovateľa Vojislava Despotova pod spoločným názvom *Desať deka duše* (s. 79–106). V závere čísla je uverejnený tiež rozhovor s Vojislavom Despotovom *Veselé peklo europaézie* (rozprával sa Zoran Đerić, redaktor belehradského mesačníka *Reč*, krátené, preložil K. Chmel).

Ročníky 2001, 2002, 2003 a 2004 sú zase v znamení srbskej a slovinskej literatúry. V čísle 1–2 (2001) sú uverejnené *Neobyčajné poviedky* Davida Albahariho (s. 11–14) v preklade K. Chmela, potom texty Bogdana Bogdanovića *Disciplina Etrusca* a *Stratené mesto* v preklade Tomáša Čelovského (s. 83–100), ako aj úryvok z románu *Severná stena* Dragana Velikića (s. 135–199) v pre-

klade K. Chmela. V čísle 3–4 (2001) nachádzame na s. 3–8 esej Aleša Debeljaka *Literatúra budúcnosti vzniká dnes* (zo slovinčiny preložil Karol Chmel) a básne ďalšieho slovinského autora Petra Semoliča pod názvom *Kruhy na vode* (s. 57–68) tiež v preklade K. Chmela. Po nich nasledujú srbskí autori Milutin Petrović s básňami pod názvom *Rozprava s mesiacom* (s. 113–128) a úryvok z románu Dragana Velikića *Severná stena* (dokončenie z predchádzajúceho čísla, s. 153–199), oba preklady realizoval Karol Chmel. Číslo 1–2 (2002) otvára poviedka srbského spisovateľa Jovicu Aćina *Stratený Mesiáš* (s. 3–5, zo srbčiny preložil K. Chmel), po ktorej nasledujú básne slovinského autora Uroša Zupana pod spoločným názvom *Modlitba* (s. 29–60, zo slovinčiny preložil K. Chmel) a úryvok z románu srbského spisovateľa Vladimira Tasića *Dar na rozlúčku (concerto)* v preklade Kataríny Petrikovej (s. 75–140). V čísle 3–4 (2002) nachádzame básne Jovana Hristića pod spoločným názvom *Barbari* (s. 39–45, zo srbčiny preložil K. Chmel) a tiež básne Sašu Jelenkovića pod spoločným názvom *Cesta na Aljašku* (s. 57–63, zo srbčiny preložila Lenka Tarabová). V čísle 1–2 (2003) sú publikované texty slovinského autora Janiho Virka pod názvom *Dvere* (s. 63–68, preklad zo slovinčiny K. Chmel) a básne srbského autora z Čiernej Hory Duška Novakovića pod názvom *Znalec zrkadla* v preklade K. Chmela (s. 83–108). V čísle 3–4 (2003) je celá rubrika *Poste Restante* venovaná srbskej literatúre; v rozsiahlom cykle *Srbská krátka próza* sú zastupení títo autori: Radoslav Petković: *Zjavenie, Kristus nad Zemunom* (s. 48–53); Zoran Ćirić: *Vari som ti niekedy klamal?, Everybody must get stoned, Nesmieš miešať bourbou a scotch* (s. 54–62); Ljubica Arsić: *Lúboštný príbeh, Zavolajte ždralovi–ide o vraždu* (s. 62–71). Všetky texty pritom pripravil a do slovenčiny preložil Karol Chmel. V roku 2004 v čísle 1–2 sa nachádzajú básne slovinského autora Edvarda Kocbeka pod názvom *Všetko je spojené a iné básne* (s. 121–134) a v čísle 3–4 nachádzame hneď v úvode prozaický text *Zánik mesta* od srbského autora Svetislava Basaru (s. 3–9); oba texty opäť preložil K. Chmel.

V roku 2005 nájdeme v časopise opäť srbských autorov, a to v čísle 3–4. Ide o texty Danila Kiša *Buridanov osol alebo spisovateľ v chaose sveta a Prečo píšem* (s. 3–6) a o básne Aleksadra Ristovića pod spoločným názvom *Ako prežijeme zimu* (s. 153), ktoré znova preložil K. Chmel. V tom istom čísle v preklade Márie Lamackej nachádzame aj *Ukrajinskú rozprávku* chorvátskeho autora Zorana Ferića (s. 80–84). Ročníky 2006, 2007 a 2008 sú na prezentáciu južnoslovanských autorov v časopise *Fragment* chudobnejšie. V čísle 3–4 (2006) sú publikované poviedky srbského spisovateľa Mihaila Pantića (s. 42–63, zo srbčiny preložil Karol Chmel), ďalej v čísle 3–4 (2007) sa v bloku *Súčasná európska poviedka* nachádzajú poviedky *Večný oheň* od srbského autora Predraga Markovića (s. 121–134, zo srbčiny preložil K. Chmel) a v čísle 3–4 (2008) registrujeme v bloku *Súčasná európska poviedka* prozaické texty *Chat, Tráva, Láska* a *Apaurin* od chorvátskeho autora Romana Simića (s. 115–125) opäť v preklade Karola Chmela.

Aj ročníky 2009, 2010, 2011 a 2012 sú v prezentovaní južnoslovanských spisovateľov na stránkach časopisu *Fragment* o niečo chudobnejšie. V čísle 2 z roku 2009 v bloku *Súčasná európska poviedka* nachádzame poviedky srbského autora Miletu Prodanovića *Sedela som... a Portrét umelca v izolácii (démonologický vaudeville)* v preklade K. Chmela (s. 79–88) a v tom istom čísle je tiež publikovaný rozhovor Krzysztofa Masłoña so slovinským filozofom Slavojom Žižekom pod názvom *Duch, večný revolucionár—A môže byť krvavo* (s. 89–98) v preklade K. Chmela. V čísle 3–4 (2009) sú zas uverejnené básne Vladimíra Kopicla pod názvom *Pochybenia* (s. 82–92, zo srbčiny preložil Karol Chmel) a v čísle 3–4 (2010) sa nachádzajú poviedky Davida Albahariho *Milénium a iné poviedky: Mesiáš, Čakanie, Vzдорovanie* (s. 87–97, zo srbčiny preložil Karol Chmel). V čísle 1 z roku 2011 sme zaznamenali básne srbského básnika Novicu Tadića pod názvom *Medzi nami a iné básne* (s. 122–128, zo srbčiny preložil K. Chmel) a taktiež dve poviedky srbského spisovateľa Mihaila Pantića *Klub zimomravných a Tentoraz o bolesti—podľa Dostojevského* (s. 130–152, zo srbčiny preložil Karol Chmel). Ďalej až v čísle 3 z roku 2012 nachádzame texty *Sto viet a iné poviedky (Sto viet, Duša, Škatuľa)* od dobre známeho Davida Albahariho (s. 68–82, zo srbčiny preložil K. Chmel).

Posledných päť ročníkov vychádzania časopisu *Fragment* rekapituluje tvorbu už celkom známych a vo viacerých návratoch prekladaných južnoslovanských autorov, ale zároveň prináša aj zopár nových spisovateľských mien z literatúr bývalej Juhoslávie do slovenského kultúrneho povedomia. V čísle 1 z roku 2013 sú publikované básne srbského autora Dejana Ilića pod spoločným názvom *Tam, kde sme žili* (s. 116–128, zo srbčiny preložil K. Chmel) a v čísle 2 z toho istého roku aj tri poviedky Davida Albahariho *Noc v Lubľane, Tito v Zürichu a Chodník popri mori* (s. 125–142, zo srbčiny preložil Karol Chmel). Potom v čísle 2 z roku 2014 registrujeme tri poviedky čiernohorského autora Miodraga Vukovića *Čierny trojuholník, Otiepka pre Simeonu a Vlažná voda* (s. 115–126, preložil K. Chmel) a v čísle 4 z toho roku v bloku s názvom *Sarajevo 1914–2014* nachádzame texty srbských autorov Svetislava Basaru *Monológ arcivojvodu Františka Ferdinanda v očístci* a Filipa Davida *Atentát, ktorý sa nestal* (s. 147–167), preložené zo srbských originálov do slovenčiny Karolom Chmelom. Ďalej v čísle 3 z roku 2015 nájdeme prozaický text *Osud sestier* od Svetislava Basaru a v čísle 4 z toho istého roku aj dve poviedky Davida Albahariho *Barman a Bezvýchodiskový príbeh* (s. 99–107), oba texty opäť preložil Karol Chmel. V čísle 1 z roku 2016 nachádzame prozaický text *Grand Hotel Európa* a básnický cyklus *Štyri básne, Tetovanie pod mostom a Sťahovania* (s. 65–78) od známeho slovinského autora Aleša Debeljaka, v čísle 2 prózu srbského spisovateľa Filipa Davida *Tvár anjela* (s. 115–121), v čísle 3 básne chorvátskej spisovateľky Olji Savičević-Ivančević pod spoločným názvom *Bossanova* (s. 121–128) a napokon v čísle 4 úryvok z románu *Bonavia* srbského spisovateľa Dragana Velikića a tiež rozhovor s ním uvedený pod názvom *Detstvo je trezor, z ktorého všetci čerpáme* (s. 117–134). Všetky spomenuté texty do slovenčiny preložil znova Karol Chmel. Zo štyroch čísel po-

sledného ročníka časopisu *Fragment* nachádzame južnoslovanských autorov v troch. V čísle 1 z roku 2017 sú na s. 53–60 uverejnené poviedky chorvátskeho autora Viktora Žmegača pod spoločným názvom *Pravá, ľavá* (*Samson u holiča, Len doma je hnusne, Vizionári, Nevie pravá ruka, čo robí ľavá*), ktoré z chorvátskeho originálu (*SMS eseji*. Zagreb: Profil 2010) preložil Karol Chmel. V tom istom čísle sú publikované aj poviedky srbského autora Mihaila Pantića *Bud' čím len chceš* a rozhovor s ním v preklade K. Chmela (s. 115–123). V čísle 3 (2017) nachádzame poviedky *Koniec kruhu* a *Európa* od srbského spisovateľa Nemanju Mitrovića (s. 135–144, zo srbčiny preložil Karol Chmel) a napokon v poslednom čísle (4 z roku 2017) nájdeme básne Duška Novakovića pod spoločným názvom *Cvičný zošit z prírodopisu* (s. 41–53), ako aj rozhovor s autorom pod názvom *Neviem pritakávať* (s. 54–58, všetko v preklade K. Chmela).

Z doteraz uvedeného, ako prirodzený záver a tiež nesporné svedectvo, vyplýva, že slovenský literárny časopis *Fragment K* (neskôr len *Fragment*) počas celej svojej existencie na slovenskom knižnom a mediálnom trhu zohral veľmi významnú úlohu v popularizácii a afirmácii súčasných literatúr južných Slovanov, teda z areálu tzv. postjuhoslovanských literatúr, hlavne tým, že prinášal slovenským čitateľom diela významných tvorcov, ktorí boli a neustále sú známi a oceňovaní v širšom medzinárodnom kultúrno-spoločenskom meradle. Niektorí z nich navyše nadobudli status kmeňových autorov a vyšli aj v knižnej edícii časopisu *Fragment* (napríklad Danilo Kiš, David Albahari, Aleš Debeljak, Irfan Horozović, Bora Ćosić, Jovan Zivlak a pod.) u vydavateľa F. R. & G, spol. s r. o., Bratislava,⁷ ktorý dlhé roky vlastnil spomínaný básnik, publicista a disident Oleg Pastier (1952–2018). U niektorých z nich sa zároveň aj rokmi zvyšovala literárnokritická recepcia na Slovensku (vychádzali potom aj v iných literárnych periodikách a vydavateľstvách), ale prvotný impulz ich úspechu vyšiel práve z časopisu *Fragment*. Veľmi málo je ročníkov a čísel časopisu *Fragment K/Fragment*, keď v ňom nevyšiel žiadny južnoslovanský spisovateľ v preklade do slovenského jazyka. Najväčšiu zásluhu na uvádzaní ich mien v slovenskom kultúrnom prostredí treba pritom pripísať prekladateľovi Karolovi Chmelovi (1953), ktorý bral ako výzvu vždy nájsť dostatok miesta v časopise pre vybraných južnoslovanských autorov, keďže ich poetika a svetonázory mu boli celkom blízke a bezvýhradne prijateľné.⁸

⁷ Treba tu radšej podotknúť (najmä pre tých, ktorí sú menej orientovaní v slovenskom knižnom trhu), že pod rovnakým názvom *Fragment* existuje aj samostatný knižný klub venovaný predovšetkým literárnym titulom pre deti a mládež (Čítanie pre radosť a poučenie), ktorý funguje ako vydavateľstvo pri spoločnosti Albatros Media Slovakia v Bratislave a má svoju webovú stránku www.fragment.sk. Z tohto dôvodu sme na začiatku výskumnej časti monografie pre lepšie rozlíšenie u širšej akademickej a laickej verejnosti uviedli tiež ISSN číslo, ako aj úplnú adresu webovej stránky časopisu *Fragment* a vydavateľstva F. R. & G.: www.frg.sk.

⁸ Zaujímavé je pritom aj samotné svedectvo Karola Chmela z rozhovoru so Stanislavou Chrobákovou Repar (pôvodne uverejneného v časopise *Romboid* v roku 1999), v ktorom prekladateľ okrem iného hovorí: „Nemyslím si, že by som prekladal málo žien; taká Dubravka

Toto stanovisko potvrdzuje aj veľký slovenský znalec juhoslovanských literatúr Ján Jankovič, ktorý o K. Chmelovi píše, že „bol prakticky jediný, kto sústredene a v značnom rozsahu prekladal súdobú srbskú, chorvátsku a slovinskú poéziu. [...] Knižné vydania jeho prekladov slovinskej poézie predstavujú tak početnú sériu básnických prekladov zo slovinskej literatúry, akú pred ním nijaký slovenský prekladateľ neurobil – pričom vo všetkých prípadoch ide o významných autorov a pozoruhodné preklady. [...] Chmelov prínos je v symbióze objavného uvádzania nových mien do slovenskej prekladovej literatúry a paralelnom sledovaní významných tvorcov starších generácií, pričom autorov jednej i druhej skupiny prekladá s rovnakou pozornosťou a na vysokej úrovni. Aj jeho preklady esejí sa vyznačujú citlivým riešením špecifických problémov, ktoré prinášajú literárnokritické a filozofické texty. Šírku a rozmanitosť prekladateľských záujmov (próza, poézia, eseje) zjednocuje jeho prekladateľský program, ktorého základnou črtou je orientácia na významných autorov a vysoká úroveň prekladateľského majstrovstva“.⁹

V tomto smere ale treba kvôli úplnej objektívnosti priznať, že úroveň všetkých jeho prekladov nie je rovnaká, miestami je značne kolísavá a celkové zhodnotenie jeho uvedeného prekladového korpusu si určite bude vyžadovať inú samostatnú štúdiu, ktorá sa metodologicky bude líšiť od takejto v podstate len „panoramaticky“ vystavanej stylistickej paradigmy. Stav u kvality a kvantity jeho prekladov z južnoslovanských literatúr v časopise *Fragment* by sa napokon mohla trochu vyčítať aj istá recyklovateľnosť, ktorá, zdá sa, že nebola vždy nevyhnutná a opodstatnená. Aj napriek spomenutým výhradám však zostáva nepopierateľná skutočnosť, že bohatá prekladateľská produkcia K. Chmela je naozaj plodná a vzácna a že revue pre literatúru, výtvarné umenie, históriu a kritiku *Fragment K/Fragment* predstavovala na Slovensku celých tridsať rokov okrem iného dosť dôležitú platformu na budovanie dobrého mena južnoslovanských spisovateľov v intelektuálnom a živom čitateľskom vedomí dnešných Slovákov.

LITERATÚRA

Bátorová Mária. «Česká a slovenská rezistencia proti konsolidačnému procesu (aj podľa archívu Libri prohibiti)». Pospíšil Ivo, Paučová Lenka. *Český a slovenský kulturní a politický*

Ugrešićová patrí medzi moje obľúbené osobnosti, mám preložených niekoľko jej próz – iná vec je záujem vydavateľov. Takisto pociťujem spriaznenosť trebárs s Ewou Lipskou či srbskými autorkami Ljiljanou Djurdjićovou či Mirjanou Božinovou“ (CHROBAKOVÁ REPAR, Stanislava: *Existenciály I. Kniha rozhovorov s osobnosťami slovenského literárneho života 1991–2001*. Pezinok: Renesans 2014, s. 181). Uvedené srbské autorky podnes neboli vôbec knižne publikované v slovenskom jazyku, kým dve knihy Dubravky Ugrešićovej vyšli v slovenčine až v rokoch 2017 a 2019, a to z pera iných prekladateľov. Osud týchto spomínaných prekladov K. Chmela teda zostáva neznámy, niečo z nich pravdepodobne bolo publikované len časopisecky v iných periodikách.

⁹ Jankovič Jan. *Slovník prekladatel'ov s bibliografiou prekladov z macedónčiny, srbčiny, chorvátčiny a slovinčiny*. Bratislava: Veda-Juga 2005: 87–88.

- prostor (vzájemnost–nevzájemnost, vstřícnost–rezistence, ústup–expanze)*. Brno: Česká asociace slavistů ve spolupráci s Ústavem slavistiky FF MU, Slavistickou společností Franka Wollmana a Středoevropským centrem slovanských studií 2017: 11–19.
- Dalfar. «Na margo slobody». *Fraktál (Literatúra horizontálne a vertikálne)*. 2/4 (2019).
- Jankovič Ján. *Slovník prekladateľov s bibliografiou prekladov z macedónčiny, srbčiny, chorvátčiny a slovinčiny*. Bratislava: Veda-Juga 2005.
- Chrobáková Repar Stanislava. *Existenciály I. Kniha rozhovorov s osobnosťami slovenského literárneho života 1991–2001*. Pezinok: Renesans 2014.
- http://old.litcentrum.sk/slovenski-spisovatelia/dusan-simko#curriculum_vitae.

Звонко Танески

ЈУЖНОСЛОВЕНСКИ ПИСЦИ НА СТРАНИЦИМА СЛОВАЧКОГ ЧАСОПИСА *ФРАГМЕНТ* (1987–2017)

Резиме

Студија представља целокупне резултате из архивних истраживања аутора о рецепцији јужнословенских писаца на страницима репрезентативног словачког књижевног часописа *Fragment K/Fragment* у пуном периоду његовог постојања. Неки јужнословенски писцу су постали толико популарни да су напoкон ушли и у књижу едицију коју је покренула споменута ревија *Фрајменџ*, а добар дел од њих припадају управо српској књижевној традицији са друге половине двадесетог века и са прве две декаде двадесет и првог века (Данило Киш, Бора Ћосић, Давид Албахари, Светислав Басара, Михајло Пантић, Јован Зивлак и др.). Осим тога, у студији је објективно презентирано цело сведочанство о прилично великом интересу словачких књижевних преводилаца (у највећој мери код књижевног преводитеља Карла Хмеља) за стваралаштво таквих јужнословенских писаца, чији књижевни опус је изразито повезан са т. н. „поетики дислокације“.

Кључне речи: јужнословенски писци, *Фрајменџ*, словачки превод, дислокација.